

beelden die voor en tijdens de bezetting in hem waren gegroeid, en in hem niet alleen; dat hij in '48 die denkbeelden had laten vallen, is een andere zaak.

★

Het 'vernieuwings'-denken uitte zich in het bevrijde Zuiden ook bij een groepering die zich speciaal tegen de verzuiling richtte, voorts in de legaal verschijnende oud-illegale bladen *Het Parool* en *Je Maintiendrai* en in de Nederlandse hervormde kerk, en het uitte zich tenslotte in de vorm van Fabrikantenkringen en van eenheidsvakbonden.

Wat die groepering betreft: tegenstanders van de verzuiling juichten het niet toe dat talrijke met die verzuiling samenhangende organisaties onmiddellijk na de bevrijding weer gingen optreden. Dat optreden was overigens heel begrijpelijk. Het ging bijvoorbeeld uit van organisaties van jeugdigen welke door de bezetter in het kader van zijn gelijkschakelingsstreven waren opgeheven; nadien mocht men er de uniform niet van dragen. Maar toen Tilburg werd bevrijd, 'verschenen allerwege uniformen van de verboden jeugdorganisaties . . . In korte tijd waren zeventienhonderdvijftig [katholieke] verkenners en leden van andere jeugdorganisaties op de been die . . . zich op vele . . . wijzen verdienstelijk maakten.'¹ In Eindhoven was hetzelfde gebeurd en zulks leidde er toe dat aldaar op 21 oktober (Tilburg was toen nog niet bevrijd) een oproep werd opgesteld door veertig vooraanstaande inwoners die onder voorzitterschap van dr. Verwey waren bijeengekomen. In die oproep² werd er op aangedrongen dat men niet aan nieuwe eenheidsorganisaties de pas zou afsnijden door de wederoprichting van 'oude' organisaties, 'het is daarom beslist verwerpelijk indien op dit ogenblik organisaties zoals bijvoorbeeld een Christelijke Oranjevereniging hun werkzaamheid zouden hervatten'; beter was het, 'deel te nemen aan een gemeenschappelijke discussie . . . [over] de geestelijke vernieuwing en politieke hergroepering van ons volk.' De ondertekenaars van de oproep richtten enige tijd later een Comité Eenheid bij Verscheidenheid op waarvan een katholieke advocaat voorzitter en een religieus-socialistische ingenieur secretaris werd.

¹ Gemeente Tilburg, Bureau voor de Statistiek: *Noden bij en na de bevrijding*, p. 41. ² Tekst in van Oudheusden en Verboom: *Herstel- en vernieuwingsbeweging in het bevrijde Zuiden*, p. 81-82.